

ZDRAVOTNÝ STAV SMREČÍN V ROKU 2020

Jozef Vakula

Vakula, J.: Forest health of Norway spruce stands in Slovakia in 2020. APOL, 2021, vol. 2, no. 2, p. 291–293.

Abstract: In 2020, spruce was the most damaged species, 2.8 mil. m³ of spruces were harvested (year 2019 – 4.3 mil. m³). The biggest problems in spruce stands were caused by bark beetle (1.7 million m³), wind (934 thousand m³) and Honey fungus (97 thousand m³). The situation in spruce stands is still critical. In 2021, we expect improvement in the health of spruce stands.

Key words: spruce stands; Ips; bark beetles; Armillaria; outbreaks

Smrek bol v roku 2020 opäť najviac poškodzovanou drevinou na Slovensku, v roku 2020 bolo spracovaných náhodnou ťažbou 2,8 mil. m³ smrekového dreva (rok 2019 – 4,3 mil. m³). Najväčšie problémy v smrečinách spôsobil podkôrný a drevokazný hmyz (1,7 mil. m³) a abiotické činitele (934 tis. m³), z toho najviac vietor. Patogénne huby (97 tis. m³), najmä podpňovka spôsobujú posledné roky veľké problémy nielen v severozápadnej časti krajiny ale aj v oblasti Liptova a Spiša. Pri aktivizácii podpňovky výrazne napomáha sucho posledných rokov.

Tabuľka 1. Štruktúra náhodnej ťažby smreka podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2020

Table 1. Structure of incidental felling of spruce timber by main groups of harmful factors in 2020.

Skupiny škodlivých činiteľov	Náhodná vykonaná ťažba, [m ³]
Abiotické činitele	933 920
Podkôrný a drevokazný hmyz	1 739 511
Patogénne huby	97 333
Rôzne biotické činitele	1 388
Antropogénne činitele	4 798
Spolu	2 776 950

Obrázok 1. Vetrom poškodené zvyšky porastov na Liptove

Figure 1. Spruce stand damaged by wind.

Obrázok 2. Požerok lykožrúta smrekového na vetrovej kalamite
Figure 2. Galleries of *Ips typographus* on spruce damaged by wind.

Ročný objem dreva napadnutého podkôrnym hmyzom poklesol v Žilinskom kraji približne o 47 %. Problémom zostáva roztrúsená kalamita, ktorá často krát uchádza pozornosti prevádzky a jej spracovanie (asanácia) je z ekonomického pohľadu menej rentabilné alebo stratové. To sa týka rovnako aj roztrúsenej vetrovej kalamity, z ktorej vzniká následne kalamita podkôrneho hmyzu. Kalamitami lykožrúta smrekového sú postihované aj lokality, ktoré boli donedávna zdravé.

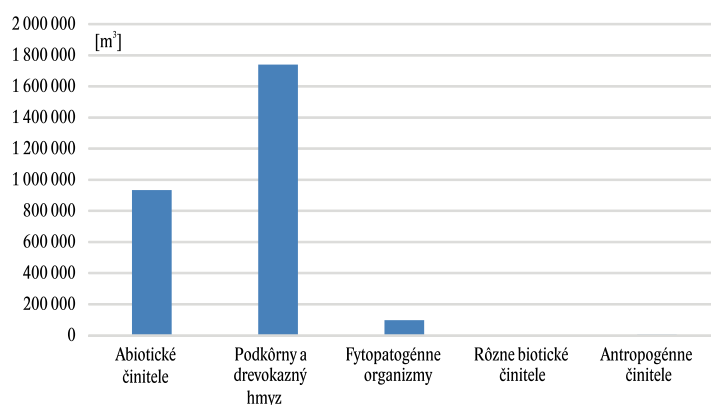

Obrázok 3. Požerky lykožrúta lesklého (*Pityogenes chalcographus*)
Figure 3. Galleries of *Pityogenes chalcographus*.

Obrázok 4. Tvrdoň smrekový (*Hylobius abietis*) poškodzuje kmienky sadeníc na holinách
Figure 4. *Hylobius abietis* damage stem of young spruces.

Stále zostávajú veľmi problematické smrečiny v chránených územiach kde je výrazne obmedzované lesnícke hospodárenie. Snahou ochrany prírody je naďalej bezzásahové územia zväčšovať alebo zvyšovať ich počet. Obhospodarovateľom lesov v okolí týchto území vznikajú škody. Dlhodobým problémom sú oslabené smrečiny typické žltnutím, ktoré sú atakované podpňovkou (Kysuce, Orava).

Obrázok 5. Štruktúra náhodnej ťažby smreka podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2020
Figure 5. Structure of incidental felling of spruce timber by main groups of harmful factors in 2020.

Prognóza vývoja zdravotného stavu smrečín

Aj keď došlo v poslednom roku k zníženiu náhodných ťažieb v smrečinách, situácia v smrekových porastoch je stále kalamitná. V roku 2021 očakávame aj napriek problémom zapríčinených korona krízou mierne zlepšenie. Je to z toho dôvodu, že sa nachádzame už 3. rok za kulmináciou gradácie lykožrúta smrekového, ktorá bola v roku 2018. Ceny ihličnatého dreva sa zvýšili a oživil sa aj trh s drevom. Počasie na začiatku vegetačnej sezóny 2021 bolo chladné, čo posunulo rojenie podkôrneho hmyzu o 2 až 3 týždne. Podpňovka bude aj naďalej silným patogénom v severozápadných častiach Slovenska. Včasné, rýchle a dôsledné spracovanie a asanácia smrekového dreva naleteného podkôrnym hmyzom zostáva kľúčovým faktorom na zastavení premnoženia podkôrneho hmyzu v smrečinách.

Obrázok 6. Vývoj spracovanej náhodnej ťažby smreka obyčajného

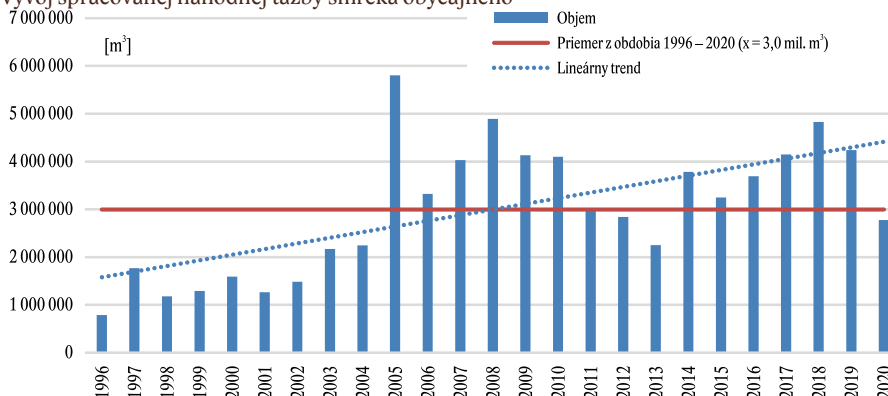

Figure 6. The volume of incidental felling of spruce timber.

Podakovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore projektov APVV-19-0116, APVV-14-0567 a APVV-19-0119 financovaných agentúrou APVV a vďaka finančnej podpore projektu Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p., ktorý je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Adresa:

Ing. Jozef Vakula, PhD.
 Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochranná služba,
 Lesnícka 11, 969 01 Banská Štiavnica
e-mail: jozef.vakula@nlcsk.org